

نگرش دختران جوان پیرامون فرهنگ خواستگاری به شیوه سنتی و جدید (مورد مطالعه: دانشجویان دانشکده رفاه در سال ۹۶-۱۳۹۵)

طاهره جعفری^۱

مریم کوهستانی^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۲/۲۳

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۵/۱۰

مقاله حاضر برگرفته از تحقیق دانشگاهی با عنوان "نگرش دختران جوان پیرامون فرهنگ خواستگاری به شیوه سنتی و جدید" می باشد. مراسم خواستگاری، مقدمه ای برای ازدواج و تشکیل خانواده می باشد. خواستگاری در گذشته به صورت سنتی اجرا می شده است، اما با گذشت زمان و پیچیده شدن جوامع، خواستگاری سنتی به خواستگاری جدید تغییر شکل یافته است. هدف از انجام مطالعه حاضر، بررسی نگرش دختران جوان پیرامون فرهنگ خواستگاری به شیوه سنتی و جدید است. چهارچوب نظری استفاده شده در این مطالعه، نظریه کنش متقابل نمادین، تئوری انتخاب، نظریه مخاطره گیدنز و دیدگاه اسلام می باشد. به همین منظور از بین دانشجویان دانشکده رفاه ۱۵۰ نفر به روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و با روش پیمایشی از نوع توصیفی - تبیینی مورد بررسی قرار گرفتند. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسش نامه محقق ساخته استفاده شده است. در تجزیه و تحلیل داده های مطالعه، از آمار توصیفی و آمار استنباطی شامل آزمون های کای اسکوئر و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. مهم ترین نتایج حاکی از آن است که دختران جوان بیشتر تمایل دارند به روش جدید خواستگاری شوند و برگزاری مراسم نیز به روش جدید صورت گیرد. از بین نمونه ۱۵۰ نفری دانشجویان، ۹۰ درصد دانشجویان با نگرش جدید و ۱۰ درصد از دانشجویان با نگرش سنتی موافق هستند. همچنین، ۶۴/۷ درصد شیوه خواستگاری جدید و حدود ۳۲ درصد شیوه خواستگاری سنتی را ترجیح می دادند.

واژگان کلیدی: فرهنگ خواستگاری، خواستگاری سنتی، خواستگاری جدید و نگرش دختران

^۱دکترای جامعه شناسی، گروه مطالعات فرهنگی، دانشکده غیر انتفاعی رفاه، تهران، ایران (نویسنده مسئول) E-mali:

Jafari.Y49@gmail.com

^۲کارشناس ارشد مطالعات فرهنگی، دانشکده غیر انتفاعی رفاه، تهران، ایران

مقدمه

ازدواج و تشکیل خانواده، خدمتی است برای پدید آمدن یک کانون آسایش و خوشبختی و نشاط طبیعی، ارضای غریزه جنسی، لذت بردن از زندگی، بهره مندی از محبت و تعاون و مددکاری و سرانجام امتزاج دو روح در افق محبت و هماهنگی و اتصال دو دریا از نیرو و قدرت، حیاط و نشاط به هم برای رسیدن به هدفی متعالی (استادان طرح جامع آموزش خانواده، ۱۳۹۳: ۱۱۶). ازدواج و تشکیل خانواده در همه مراحل تاریخ، آثاری گسترده بر ابعاد مختلف زندگی بشر داشته است و نمی توان تاثیرهای آن را به زمینه ای خاص محدود ساخت (سالاری فر، ۱۳۹۳: ۴۵). در جوامع گوناگون در امر ازدواج و تشکیل خانواده، اهداف وانگیزه های متعددی وجود داشته است. در جوامع اولیه، علت اقتصادی را مهمترین عامل تلقی می کردند. علاوه بر نیاز اقتصادی، عوامل دیگری نظیر زاد و ولد و تمایل به داشتن فرزند، ارضای غریزه ی جنسی، رفع نیازهای عاطفی و رهایی از تنهایی و در جوامع امروزی و عشق و محبت را از جمله اهداف ازدواج و تشکیل خانواده می دانند (بیابانگرد، ۱۳۸۱: ۱۳۷). در گذشته، خانواده یکی از عناصر ثابت و مهم در امر ازدواج و مراسم خواستگاری بوده است. در خواستگاری های سنتی، خانواده پسر پس از انتخاب دختر مناسب، خود و پسرشان به خواستگاری دختر می رفتند و هیچ شناختی بین دختر و پسر وجود نداشت - حتی از خصوصیات اخلاقی و رفتاری خود نسبت به هم آگاه نبودند. شیوه آشنایی قبل از ازدواج در زندگی مدرن با ورود وسایل ارتباطی بین جوانان مانند شبکه های اجتماعی و فضای اینترنت تا حد زیادی تغییر کرده است. جوانان هم به عنوان قشر تأثیر پذیر به سرعت تحت تأثیر این تکنولوژی ها و تغییرات قرار گرفته اند.

طی سال های گذشته به موازات تغییرات اقتصادی و سیاسی که در جامعه ما روی داده، بسیاری از ارزش ها و هنجارهای اجتماعی نیز دستخوش تغییر و دگرگونی شده است. این هنجارها که به آرامی جای خود را در میان باورها و اعتقادات مردم باز می کنند، ممکن است با باورهای گذشته همخوانی چندانی نداشته باشند و حتی در تعارض با آن ها قرار گیرند. تغییرات به وجود آمده در زمینه شیوه های همسریابی و ازدواج جوانان، از جمله مواردی است که بسیاری از خانواده ها را با مسائل متعددی روبه رو کرده است (ساروخانی، ۱۳۹۳: ۱۵).

هنوز در فرهنگ ما خواستگاری رواج دارد و رسم معمول بدین منوال است که فردی خانواده دختر را به خانواده پسر معرفی می کند. این انتخاب بر اساس جاذبه فیزیکی دختر و شرایط خانوادگی و مسائل اقتصادی،

اجتماعی، فرهنگی و قومی استوار است و معمولاً در خواستگاری فرد واسط از همترازی خانواده‌ها اطلاعات کافی دارد. گاهی وظیفه یافتن زوج مناسب بر دوش مادر و خواهر داماد قرار می‌گیرد تا برای وی زن مناسبی انتخاب کنند. آنان پسران پسران آدرس دختران دم بخت را به دست می‌آورند و به خانه دختر می‌روند. در صورت رضایت، در مرحله بعد پسر را به همراه می‌برند. این رسوم در شهرهای کوچک و روستاها با قوت بیشتری ادامه دارد. بعد از مراسم خواستگاری در برخی خانواده‌ها، رسم است که دختر و پسر را برای مدتی با یکدیگر نامزد می‌کنند تا با هم آشنا شوند و از طرف دیگر زمان لازم برای تهیه مقدمات ازدواج فراهم شود (موسوی، ۱۳۹۵: ۱۳).

پدیده‌ای که به تدریج وارد فرهنگ ایران شده است، انتخاب همسر توسط دختر و پسر و از طریق آشنایی آنان با یکدیگر است. هنوز این روش مورد تأیید همه خانواده‌ها نیست و معمولاً مردان خانواده در جریان این روابط نیستند (موسوی، ۱۳۹۳: ۵۲).

با توجه به این مسئله که نسل جوان بخش مهمی از جامعه هستند، جامعه و خانواده باید تعاملات بهتری را با این نسل داشته باشند و ضرورت بررسی نگرش دختران نسبت به موضوع خواستگاری سنتی و جدید می‌تواند به عنوان عامل مهمی در تعاملات بین دختران و خانواده‌های آنها به شمار رود و با توجه به پررنگ شدن حضور دختران در عرصه‌های مختلف اجتماعی و به وجود آمدن راه‌های مختلف آشنایی دختران و پسران در دانشگاه‌ها و محل کار و فضای مجازی و... نقش مهمی را داشته باشد. مطالعه این موضوع می‌تواند برای والدین و جوانان راهگشا باشد و چون هیچ مطالعه‌ای در این زمینه انجام نشده است، نتیجه این مطالعه می‌تواند در اختیار ارگان‌های مربوط به خانواده و جوانان قرار بگیرد.

مسئله‌ای که در این مطالعه مطرح می‌شود این است که با توجه به تغییرات اجتماعی و گسترش فضای مجازی و تغییر شکل ارتباطات، نحوه آشنایی جوانان با یکدیگر از طرق مختلف - محل کار، دانشگاه، پارک و... - و نحوه خواستگاری دچار تغییراتی شده است. در مراسم خواستگاری به شیوه جدید می‌توان به عواملی مانند کم رنگ شدن نقش والدین، تجمل‌گرایی و تشریفاتی بودن مراسم خواستگاری، پررنگ شدن نقش فردی و تنوع طلبی افراد اشاره کرد. در این مطالعه با توجه به نگرش دانشجویان در صدد آن هستیم که ببینیم دانشجویان تا چه حد تمایل به برگزاری مراسم خواستگاری به شیوه سنتی و یا جدید دارند.

پیشینه پژوهش

رازقی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی جامعه شناختی نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی پرداخته اند. روش انجام این مطالعه، پیمایش می باشد و نتایج نشان داد که ۵۴/۵ درصد از پاسخ دهندگان نگرش منفی و ۱۵ درصد نگرش مثبت و ۳۰/۵ درصد نیز نگرش بی طرفانه به ازدواج در فضای مجازی داشتند.

ضرغام حاجبی و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های سنتی و مدرن بین دانشجویان متاهل شهر تهران پرداخته اند. هدف این مطالعه، مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های سنتی و مدرن بین دانشجویان متاهل شهر تهران می باشد. روش این مطالعه از نوع توصیفی-تحلیلی می باشد. مهم ترین نتایج به دست آمده از این مطالعه نشان داد که بین رضایت زنانی که به سبک مدرن ازدواج کرده اند با زنانی که به شیوه سنتی ازدواج کرده اند، تفاوت معناداری وجود دارد.

روشن نیا (۱۳۹۵) به بررسی عوامل فرهنگی، اجتماعی و روانی دوستی و معاشرت دختر و پسر قبل از ازدواج پرداخته اند. روش انجام این مطالعه از نوع پیمایشی است. نتایج نشان داد که بین عوامل مستقلی چون عوامل جمعیتی-اجتماعی، فرهنگی و روانی با متغیر وابسته که نگرش دانشجویان نسبت به دوستی و معاشرت با جنس مخالف در قبل از ازدواج بوده است، رابطه معنادار وجود دارد. عوامل فردی، اجتماعی، فرهنگی و روانی در نگرش دانشجویان نسبت به دوستی و معاشرت با جنس مخالف قبل از ازدواج تأثیر گذار بوده اند.

بهادری جاهرمی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی پیش بینی گرایش جوانان به معیارهای غیرسنتی همسرگزینی بر اساس عوامل شکاف نسلی پرداخته اند. هدف از انجام این مطالعه، پیش بینی گرایش جوانان به معیارهای غیرسنتی همسرگزینی بر اساس عوامل شکاف نسلی می باشد و با روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای انجام شده است. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که نگرش ابزاری به ازدواج، آزادی های اجتماعی و ازدواج از طریق آشنایی در فضای مجازی با گرایش به معیارهای غیر سنتی همسرگزینی رابطه مثبت و معناداری دارد و ازدواج از طریق آشنایی در آشنایان و اقوام با گرایش به معیارهای غیرسنتی همسرگزینی رابطه منفی و معناداری دارد.

بحرانی (۱۳۹۴) به بررسی اثر آشنایی همسایگان بر فرآیند انتخاب همسر پرداخته است. هدف از انجام این مطالعه، مقایسه چگونگی پیوندهای همسایگی در بین شهروندان شیراز به عنوان یک کلان شهر و ۴ شهر دیگر

استان فارس در زمینه فرایند انتخاب همسر جوانان می باشد. روش نمونه گیری به صورت تصادفی می باشد. نتایج این مطالعه نشان داد که ارتباطات همسایگی در کلان شهر شیراز با شهرهای دیگر این استان تفاوت معناداری دارد، میزان همسرگزینی از بین همسایگان نیز در شیراز نسبت به شهرستان‌های دیگر استان کمترین میزان بوده و گرایش به انتخاب همسر در بین اقوام نزدیک در طی دو نسل متوالی افزایش یافته است.

مهدیزاده و همکاران (۱۳۹۴) طی یک مطالعه پیمایشی، دست به تحقیقی با عنوان "بررسی نگرش جوانان به استفاده از سایت های همسریابی و عوامل مؤثر بر آن" زدند. نتایج نشان داد که رابطه معناداری بین نگرش خانواده و نگرش دوستان به استفاده از سایت های همسریابی، دینداری، گمنامی فضای مجازی، اعتماد به سایت های اینترنتی، در دسترس بودن اینترنت با متغیر زمینه ای جنسیت با متغیر وابسته وجود دارد.

سیار و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران با روش علی مقایسه ای پرداخته اند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که بین زنان با ازدواج سنتی و زنان با ازدواج مدرن به لحاظ توانایی حل مسئله تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بین زنان با ازدواج سنتی و زنان با ازدواج مدرن به لحاظ توانایی برقراری ارتباط، ایفای نقش، پاسخ دهی عاطفی، آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار تفاوت معناداری وجود دارد.

آخوندان (۱۳۸۸) به بررسی همسریابی اینترنتی از نظر انگیزه و اعتماد در معیارهای همسرگزینی از منظر کاربران سایت های همسریابی پرداخته است. روش انجام این مطالعه روش آمیخته (کمی-کیفی) می باشد. نتایج این مطالعه نشان داد که بیشتر کاربران با هدف ازدواج دائم عضو این سایت ها می شوند. بررسی معیارهای همسر گزینی کاربران شباهت با معیارهای همسرگزینی در دنیای واقعی را نشان داد، انگیزه عضویت کاربران بر میزان رضایت و اعتماد آنها به سایت ها تأثیرگذار بوده و جنسیت متغیر تأثیر گذاری در فضای این سایت هاست.

پیشینه های بررسی شده در این مطالعه بیشتر در حوزه نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی، اثر آشنایی همسایگان بر فرایند انتخاب همسر، دوستی و معاشرت دختر و پسر قبل از ازدواج، بررسی نگرش جوانان به استفاده از سایت های همسریابی و عوامل مؤثر بر آن، مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های سنتی و مدرن، مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج های سنتی و مدرن است.

موضوع مورد بررسی در این مقاله، نگرش دختران جوان به فرهنگ خواستگاری به شیوه سنتی و جدید می باشد.

چارچوب نظری پژوهش

در این مقاله موضوع خواستگاری بر اساس نظریاتی مانند نظریه کنش متقابل نمادین، تئوری انتخاب، نظریه مخاطره گیدنز و نظریاتی که در اسلام وجود دارند بررسی شده است.

• نظریه کنش متقابل نمادین^۱

نظریه کنش متقابل بر اهمیت کنشگر و جامعه همزمان تأکید دارد. در نظر گرفتن کنشگر و جامعه به عنوان فراگرد پویا و نه ساختار ایستا، مطرح است. مطابق با نظریه کنش متقابل، هر چند پدیده های اجتماعی در سطح کلان وجود دارد، اما بر آگاهی رفتار افراد به عنوان افراد مستقل نقش تعیین کننده ای ندارد. در این دیدگاه، عاملان افرادی هستند که هنجار، باورها و نقش های اجتماع را بر حسب منافع شخصی خود می پذیرند یا رد می کنند و یا تعدیل یا تعریف می نمایند (ریتزر، ۱۳۹۳: ۲۶۹).

فرهنگ هر جامعه رابطه مستقیم با بسیاری از عوامل همچون مسائل اقتصادی، سیاسی، مذهبی، ناحیه ای و... موجود در جامعه دارد. هر کدام از عوامل بالا در کنش با همدیگر می باشند و می توانند مسیر همدیگر را تعیین کنند یا تغییر دهند. این مسیر بسیار سرنوشت ساز است و جامعه را به سوی می کشاند که بر نسل آینده تأثیر گذار خواهد بود- نتایج این بر هم کنش ها می تواند مثبت یا منفی باشد (ابراهیم زاده اسمین، ایراوانی محمد آبادی، ۱۳۹۳).

براساس این نظریه، ازدواج و درخواست خواستگاری یک امر دو طرفه است و با توجه به فرهنگ و آداب و رسوم و شرایط و مقتضیات هر جامعه ای متفاوت است. افراد با توجه به منافع خود تصمیم می گیرند و عمل می کنند و به پیشنهاد خواستگاری فکر می کنند. شرایط و موقعیت خود را می سنجند، آنگاه تصمیم می گیرند که چه پاسخی به کنش فرد مقابل خود بدهند. با توجه به اینکه کنش به فرد برمی گردد، کنش ها باعث شکل گیری رفتار می شوند. وقتی کنش ها دچار تحول بشوند، نگرش ها تغییر می کند و طبق آن رفتار تغییر می

^۱. symbolic reciprocity theory

نماید. وقتی رفتار تغییر کند، ساختار هم تغییر می کند و تغییر ساختار باعث تغییر نظر فرد می شود. دختر و پسر دیگر مانند گذشته رفتار نمی کنند و از خود یک نوع کنش خاص را نشان نمی دهند، بلکه امروزه به دلیل رشد سریع فناوری، افزایش سطح آگاهی، حضور فعال دختران و پسران در عرصه های مختلف کاری و دانشگاهی، آشنایی و کنش های مختلفی در محیط کار، فضای دانشگاه، شبکه های مجازی و عکس و... به وجود می آید و کم کم این تغییرات باعث تغییر سنت های گذشته و خواستگاری های سنتی می شود.

• تئوری انتخاب^۱

بر اساس تئوری انتخاب، همه رفتارهایی را که از ما سر می زند، "رفتار کلی" می نامیم. هنگامی که می گوئیم همه رفتارها، کلیه رفتارهای آگاهانه ای است که هدفمند هستند. تمامی رفتارهای ما از اختلاف بین آنچه در یک زمان می خواهیم و آنچه در همان زمان داریم ناشی می شود (صاحبی، ۱۳۹۶: ۱۷۹).

قدرت تئوری انتخاب در این است که به ما کمک می کند با دیگران به ویژه نزدیکانمان، خوب کنار بیاییم. یک ازدواج خوب شاید بهترین وسیله تأمین نیاز به عشق و احساس تعلق باشد، با وجود این هنوز دسترسی به این نیازها به سادگی ممکن نیست، زیرا بر خلاف نیاز به بقا، برای تأمین این نیاز وجود یک فرد دیگر نیز ضروری است (صاحبی، ۱۳۹۶: ۷۴-۶۰).

در نظریه انتخاب انسان ها دارای ۵ نیاز اصلی و اساسی هستند که این نیازها منجر به ایجاد کنش و واکنش های افراد می شوند و افراد در هر لحظه از زندگی خود با توجه به اهمیت و شدت و ضعف نیازهای خود رفتارهای خود را انتخاب می کنند و بر طبق آنها زندگی می کند. تئوری انتخاب به افراد یاد می دهد که چگونه در روابط بین فردی خود دست از کنترل کردن دیگران بردارند و با انتخاب رفتار خود یک رابطه پایدار و مناسب را ایجاد کنند. می توان گفت ماهیت خواستگاری به نوعی یک انتخاب دو سویه بین دختر و پسر است. این دختر و پسر هستند که با توجه به موقعیت و نیازهای خود، انتخاب خود را شکل می دهند.

^۱. The choice theory

• نظریه مخاطره گیدنز^۱

جهانی که بیشتر با مخاطرات ساخته انسان ساختاربندی شده است، کمتر فضایی را برای نفوذ نیروهای الهی یا دست کم برای پادرمیانی جادوی نیروها یا ارواح کیهانی باقی می گذارد. برای مدرنیت این مهم است که مخاطرات را اصولاً بتوان بر حسب دانش تعمیم پذیر راجع به خطرهای احتمالی ارزیابی کرد؛ دیدگاهی که در آن، برداشت های راجع به سرنوشت بیشتر به شکل صورت های حاشیه ای خرافات باقی می ماند. هر کجا که مخاطره فی نفسه مخاطره شناخته می شود، به صورتی است که متفاوت از شرایطی که در آن بر داشته سرنوشت رواج دارند، تجربه می شود (گیدنز، ۱۳۹۴: ۹۶).

مخاطرات پریپامد ولی کم احتمال در جهان نوین ناپدید نخواهد شد، گرچه به یک روایت خوشبینانه ممکن است کمتر گردند. خصلت بسیار ضد واقعی بیشتر مخاطره های پریپامد، با آن بی تفاوتی که فهرست این مخاطرات برمی انگیزد، ارتباط نزدیکی دارد (گیدنز، ۱۳۹۴: ۱۱۵).

تماس های روزانه با دیگران در محیط های پیش از مدرن معمولاً بر نوعی آشنایی استوار بودند که تا اندازه ای از گرایش به ماهیت مکان سرچشمه می گرفت. با این همه، تماس های با دیگران آشنا شاید به ندرت باعث تسهیل آن نوع صمیمیتی می شدند که با روابط شخصی و جنسی امروزی همراه است. آن "تبدیل شکل صمیمیت" که گیدنز از آن سخن گفته است، بستگی به همان فاصله گیری دارد که مکانیسم های از جا کنده در ترکیب با محیط های اعتماد دگرگون شده لازمه این محیط ها، به ارمغان می آورند. شیوه های بسیار آشکاری وجود دارند که از طریق آنها صمیمیت و نظام های انتزاعی کنش متقابل دارند (گیدنز، ۱۳۹۴: ۱۲۲).

• دیدگاه اسلام

از آنجا که یک انتخاب صحیح و معقول در مرحله همسرگزینی می تواند ثبات زندگی خانوادگی را تا حد زیادی تضمین کند، بخش قابل توجهی از مباحث علمی و مضامین دینی، معطوف به ارائه راهکارهایی است که به افراد و خانواده ها کمک می کنند تا گزینه های برتر را برای همسری انتخاب نمایند (بستان، ۱۳۹۴: ۱۷۵).

^۱. Giddens' Hazard Theory

ازدواج^۱ مرحله مهمی برای تشکیل خانواده به شمار می رود و از جنبه های متعدد زیستی، اجتماعی و فردی بر افراد تأثیر می گذارد. اسلام ازدواج را قراردادی با شرایط ویژه می داند و نسبت به ملل و ادیان دیگر، برای مسلمانان در ازدواج شرایط بیشتری مقرر کرده است- هر چند ازدواج سایر فرهنگ ها را در ظرف و قالب خود به رسمیت می شناسد. نکته دوم، استحکام این قرارداد است. در قرآن از ازدواج به عنوان "پیمانی محکم" یاد شده است. پیمان زناشویی محکم ترین قرارداد اجتماعی است که می توان آن را ناشی از دوستی شدید و رحمت متقابل بین زن و شوهر دانست (سالاری فر، ۱۳۹۳: ۲۲-۲۱).

یکی از واقعیت های مربوط به همسرگزینی^۲ در همه جوامع گذشته و حال، این است که پیشنهاد ازدواج اغلب از سوی مردان صورت می گیرد. منشأ این امر چیست؟ در پاسخ به این پرسش باید گفت واقعیت تفاوت های جنسی طبیعی، احتمال دخالت عوامل زیستی در این امر را تا حد زیادی تقویت می کند. تردیدی نیست که تمایل به جنس مخالف در مردان و زنان به صورت یکسان بروز نمی کند و ما با دو نوع تمایل متفاوت یعنی تمایل انگیزشی یا فعالانه و تمایل پذیرشی یا منفعلانه روبرو هستیم. شایان ذکر است که در متون دینی اسلام توصیه صریح و اکیدی در مورد این رسم وارد نشده است، "همان گونه که نسبت به زنان پیشنهاد دهندۀ ازدواج، نکوهشی صورت نگرفته است (وسائل الشیعه، ج ۱۴: ۱۹۵ و ۲۰۲)؛ بلکه برحسب منابع روایی و تاریخی، ازدواج پیامبر اکرم (ص) و خدیجه (س) با پیشنهاد خدیجه (س) صورت گرفته است که برخی از تاریخ نویسان این پیشنهاد را بی واسطه و برخی دیگر آن را با واسطه زنی دیگر دانسته اند. (بحار انوار، ج ۱۶: ۳ و الحمیری، ج ۱: ۱۹۸۵: ۱۸۹)" (جعفری، ۱۳۹۴: ۵۳).

بنابراین، پیشنهاد ازدواج توسط زن از نظر دینی ناهنجار تلقی نمی شود و اگر این شیوه با مکانیزم واسطه گری که در اسلام بر آن تأکید شده (وسائل الشیعه، ج ۱۴: ۲۶-۲۷) توفیق گردد- به این صورت که زن پیشنهاد ازدواج^۳ را توسط برخی نزدیکان خود به اطلاع مرد مورد نظر برساند- شائبه مغایرت با حیثیت و احترام زن نیز در کار نخواهد بود (جعفری، ۱۳۹۴: ۵۳).

^۱ . Marriage

^۲ . Choosing a wife

^۳ . marriage proposal

بر اساس دیدگاه استاد مطهری، خلاف حیثیت و احترام زن است که به دنبال مرد بدود. برای مرد قابل تحمل است که از زنی خواستگاری کند و جواب رد بشنود و آنگاه از زن دیگری خواستگاری کند و جواب رد بشنود تا بالاخره زنی رضایت خود را به همسری با او اعلام کند، اما برای زن که می خواهد محبوب و معشوق و مورد پرستش باشد و از قلب مرد سر در آورد تا بر سراسر وجود او حکومت کند، قابل تحمل و موافق غریزه نیست که مردی را به همسری خود دعوت کند و احیاناً جواب رد بشنود و سراغ مرد دیگری برود (مطهری، ۱۳۶۶: ۴۷).

روش شناسی پژوهش

در این مطالعه از روش پیمایشی استفاده شده است. تکنیک جمع آوری اطلاعات در این مطالعه پرسش نامه محقق ساخته و سوالات باز و بسته شامل تعدادی گویه بوده است که از مقیاس لیکرت برای بررسی نگرش دانشجویان و میزان ترجیح آنها به روش سنتی و جدید استفاده شد. همچنین، برای بررسی نگرش دانشجویان به شیوه خواستگاری سنتی و شیوه جدید گویه هایی تعریف گردید که به روش نمونه گیری تصادفی بین ۱۵۰ نفر از دانشجویان دانشکده رفاه توزیع گردید. روایی این پرسش نامه از روش صوری و با توجه به نظرات اساتید مرتبط با موضوع بررسی شد. پایایی این پرسش نامه توسط ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای نگرش سنتی، نگرش جدید، ترجیح سنتی و ترجیح جدید به دست آمده است. نتایج نشان داد نگرش سنتی با ضریب آلفای کرونباخ ۷۹/۵ درصد و نگرش جدید ۸۰ درصد و ترجیح جدید ۸۳/۶ درصد و ترجیح سنتی ۸۰/۵ درصد بودند.

یافته های پژوهش

یافته های مطالعه حاضر در دو بخش توصیفی و استنباطی در ادامه گزارش شده است.

آمار توصیفی

با توجه به اینکه پاسخگویان دانشجویان دانشکده رفاه بوده اند، از بین ۱۵۰ نفر پاسخگو، بیشترین فراوانی پاسخگویان مربوط به گروه سنی تا ۳۰ سال با فراوانی ۱۰۹ می باشد. همچنین، بیشترین فراوانی پاسخگویان مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی با درصد فراوانی ۷۴/۷ درصد می باشد. بیشترین فراوانی وضعیت تأهل با فراوانی ۹۲ و درصد فراوانی ۶۱/۳ درصد مربوط به دانشجویان مجرد می باشد. بالاترین میزان پاسخگویی

دانشجویان دانشکده مربوط به رشته روان شناسی با فراوانی ۳۷ نفر و درصد فراوانی ۲۴/۷ درصد و کمترین میزان پاسخگویی دانشجویان مربوط به رشته حقوق خانواده با فراوانی ۴ و درصد فراوانی ۷/۲ درصد می باشد. با توجه به سطح درآمدی دانشجویان ۲۸/۷ درصد دارای درآمد متوسط و ۱۶ درصد دارای درآمد کم می باشند.

توزیع گویه های شیوه سنتی خواستگاری

در این جدول گویه های شیوه سنتی خواستگاری به همراه طیف سنجش آن شامل کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق آمده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ سوالات شیوه سنتی خواستگاری (درصد)

کل	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	گویه های شیوه سنتی
۱۰۰	٪ ۵۳/۳	٪ ۳۸/۷	٪ ۶/۰	٪ ۰/۷	٪ ۱/۳	نظارت خانواده بر اجرای مراسم خواستگاری نقش اساسی در تداوم ازدواج دارد
۱۰۰	٪ ۳۴/۰	٪ ۴۴/۰	٪ ۱۴/۰	٪ ۷/۳	۷	بهتر است در مراسم خواستگاری، پایبند به سنتهای مرسوم در خانواده خود باشیم
۱۰۰	٪ ۶۱/۳	٪ ۲۹/۳	٪ ۵/۳	٪ ۱/۳	٪ ۱/۳	بهتر است خانواده در جریان شروع رابطه آشنایی زوجین قبل از ازدواج باشند
۱۰۰	٪ ۴۲/۷	۳۸,۰	٪ ۹/۳	٪ ۶/۰	٪ ۲/۷	احترام به نظر پدر و مادر در نوع مراسم خواستگاری در گذشته مهم بوده است
۱۰۰	٪ ۱۲/۷	٪ ۲۴/۷	٪ ۲۹/۳	٪ ۲۲/۷	٪ ۱۰/۰	حضور شخص معرف در مراسم خواستگاری الزامی است
۱۰۰	٪ ۲۶/۷	٪ ۳۴/۷	٪ ۱۳/۳	٪ ۲۰/۷	٪ ۴/۰	حضور بزرگترهای فامیل در جلسات آشنایی ضرورتی ندارد
۱۰۰	٪ ۱۰/۷	٪ ۳۷/۳	٪ ۲۸/۰	٪ ۱۳/۳	٪ ۸/۰	فامیل، گزینه های خوبی برای معرفی زوجین به هم هستند
۱۰۰	٪ ۲۹/۳	٪ ۳۶/۷	٪ ۲۶/۰	٪ ۶/۷	٪ ۰/۷	در خواستگاری های گذشته معنویت پر رنگ تر از مراسم خواستگاری امروزی بوده است
۱۰۰	٪ ۳۸/۰	٪ ۴۱/۳	۱۴/۰	٪ ۶/۰	٪ ۰/۷	در خواستگاری های گذشته تجملات نقش کم تری داشت
۱۰۰	٪ ۴۰/۰	٪ ۳۸/۰	٪ ۱۲/۷	٪ ۶/۰	٪ ۲/۷	خانواده در گذشته به عنوان پشتوانه محکمی برای جوانان در امر خواستگاری محسوب می شد
۱۰۰	٪ ۴/۷	٪ ۳۷/۳	٪ ۳۴/۰	٪ ۱۸/۰	٪ ۴/۷	همسایه ها گزینه های خوبی برای معرفی زوجین به هم هستند
۱۰۰	٪ ۹/۳	٪ ۴۲/۰	٪ ۳۴/۰	٪ ۱۱/۳	٪ ۲/۷	همکاران گزینه های خوبی برای معرفی زوجین به هم هستند.

توزیع گویه های شیوه مدرن خواستگاری

در جدول ۲، گویه های شیوه سنتی خواستگاری به همراه طیف سنجش آن شامل کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق آمده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سوالات شیوه مدرن خواستگاری (درصد)

کل	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	گویه های شیوه مدرن
۱۰۰	٪۱۲/۰	٪۳۴/۷	٪۲۴/۷	٪۲۰/۰	٪۸/۷	بهتر است آشنایی اولیه توسط خود فرد صورت بگیرد
۱۰۰	٪۱۰	٪۳۸/۷	٪۲۰/۰	٪۲۴/۰	٪۵/۳	جوانان با والدین خود در اجرای مراسم خواستگاری اختلاف سلیقه دارند
۱۰۰	٪۳۶/۷	٪۴۱/۳	٪۱۰/۷	٪۸/۰	٪۱/۳	تحلیل نظر خانواده در مراسم خواستگاری خوشایند نیست
۱۰۰	٪۲۴/۰	٪۵۸/۰	٪۸/۰	٪۵/۳	٪۴/۰	امروزه بیشتر انتخاب همسر آینده، توسط خود جوانان صورت می گیرد
۱۰۰	٪۴۰/۰	٪۳۰/۷	٪۹/۳	٪۱۲/۷	٪۷/۳	در صورتی که برای ازدواج به نتیجه رسیدیم لازم است به خانواده بگوییم
۱۰۰	٪۸/۷	٪۴۵/۳	٪۳۰/۰	٪۱۰/۰	٪۳/۳	دوستان گزینه های خوبی برای معرفی زوجین به هم هستند
۱۰۰	٪۸/۷	٪۲۲/۰	٪۱۹/۳	٪۳۹/۳	٪۸/۷	بهتر است فقط مادر را در جریان آشنایی با فرد مورد نظر قرار دهیم
۱۰۰	٪۴/۷	٪۱۳/۳	٪۱۷/۳	٪۳۲/۷	٪۲۶/۷	دوستان بهتر می توانند راز ما را حفظ کنند
۱۰۰	٪۲/۷	٪۱۳/۳	٪۱۷/۳	٪۳۲/۷	٪۲۹/۳	اگر خانواده را در جریان هر آشنایی قرار بدهیم اعتمادشان به ما از بین می رود
۱۰۰	٪۲/۰	٪۱۰/۰	٪۱۲/۷	٪۳۷/۳	٪۳۶/۰	این روزها به جز زوجین ضرورت ندارد کسی در جریان خواستگاری آنها باشد
۱۰۰	٪۲/۷	٪۱۱/۳	٪۱۷/۳	٪۴۰/۷	٪۲۷/۳	ضرورت ندارد در هر آشنایی خانواده را نگران کنیم

با توجه به اطلاعات جدول بالا هر کدام از گویه های شیوه مدرن خواستگاری با طیف لیکرت، همراه درصد فراوانی خود آورده شده است.

توزیع گویه های ترجیح خواستگاری سنتی

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پاسخ به سوالات مبنی بر گویه های ترجیح خواستگاری (درصد)

کل	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	گویه های ترجیح سنتی
۱۰۰	٪۰/۷	٪۲۲/۰	٪۳۲/۷	٪۱۹/۳	٪۲۲/۰	خواستگاری از طریق معرف غریبه
۱۰۰	٪۴/۷	٪۵۰/۷	٪۲۲/۷	٪۱۱/۳	٪۶/۷	خواستگاری در جلسات و مهمانی ها
۱۰۰	٪۰/۷	٪۱۱/۳	٪۲۸/۰	٪۲۶/۰	٪۳۰/۰	خواستگاری در بازار و امکان عمومی و پارک و تفریحگاه ها
۱۰۰	٪۱۰/۷	٪۳۹/۳	٪۲۲/۰	٪۱۵/۳	٪۸/۷	خواستگاری در جلسات مذهبی و اماکن مذهبی
۱۰۰	٪۴/۰	٪۵۴/۰	٪۲۴/۷	٪۹/۳	٪۴/۰	خواستگاری از طریق همکار در محیط کار
۱۰۰	٪۱۰/۰	٪۶۰/۷	٪۱۶/۰	٪۷/۳	٪۲/۷	خواستگاری از طریق فامیل و آشنایان
۱۰۰	٪۵/۳	٪۵۲/۷	٪۱۸/۷	٪۱۶/۷	٪۳/۳	خواستگاری از طریق همسایه ها

با توجه به اطلاعات آمده در جدول بالا، گویه های ترجیح خواستگاری سنتی به همراه طیف سنجش آن کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق، به همراه درصد فراوانی خود آمده است.

توزیع گویه های ترجیح خواستگاری مدرن

جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب پاسخ به سوالات گویه های ترجیح خواستگاری مدرن (درصد)

کل	کاملاً موافق	موافق	بی نظر	مخالف	کاملاً مخالف	گویه های ترجیح مدرن
۱۰۰		٪۳/۳	٪۶/۷	٪۱۶/۰	٪۷۰/۷	خواستگاری از طریق اینترنت (سایت های همسریابی)
۱۰۰		٪۰/۷	٪۶/۷	٪۲۰/۰	٪۶۹/۳	خواستگاری در شبکه های مجازی
۱۰۰	٪۱۰/۰	٪۴۴/۷	٪۲۲/۰	٪۱۳/۳	٪۶/۰	خواستگاری از طریق شرکت در مجامع علمی و فرهنگی (مشارکت های علمی و نشست های مختلف و...)
۱۰۰	٪۵/۳	٪۵۱/۳	٪۲۱/۳	٪۱۵/۳	٪۲/۷	خواستگاری از طریق همکلاسی ها
۱۰۰	٪۵/۳	٪۵۵/۳	٪۱۵/۳	٪۱۳/۳	٪۶/۷	خواستگاری از طریق دوستان
۱۰۰	٪۰/۷	٪۳/۳	٪۸/۰	٪۳۰/۰	٪۵۳/۳	خواستگاری از طریق چت کردن
۱۰۰		٪۹/۳	٪۱۵/۳	٪۲۱/۳	٪۴۸/۷	خواستگاری از طریق مراکز همسریابی
۱۰۰		٪۲/۷	٪۸/۰	٪۲۷/۳	٪۵۶/۷	خواستگاری از طریق عکس
۱۰۰	٪۶/۷	٪۴۶/۷	٪۲۴/۰	٪۱۰/۷	٪۸/۰	خواستگاری در مراکز آموزشی و دانشگاه

در جدول بالا گویه های ترجیح خواستگاری مدرن به همراه طیف سنجش آن شامل کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق آمده است.

نگرش خواستگاری

در جدول ۵، نگرش خواستگاری به روش سنتی و روش مدرن همراه با فراوانی و درصد فراوانی آمده است. بیشترین درصد فراوانی (۹۰ درصد) و فراوانی ۱۳۵ نفر، مربوط به روش مدرن و کمترین درصد فراوانی (۱۰ درصد) و فراوانی ۱۵ نفر مربوط به روش سنتی می باشد.

جدول ۵: نگرش خواستگاری

درصد	فراوانی	نگرش خواستگاری
٪۱۰/۰	۱۵	روش سنتی
٪۹۰/۰	۱۳۵	روش مدرن
٪۱۰۰/۰	۱۵۰	کل

ترجیح شیوه خواستگاری

در جدول ۶، ترجیح شیوه خواستگاری به روش سنتی و روش مدرن همراه با فراوانی و درصد فراوانی آمده است. بیشترین ترجیح خواستگاری با درصد فراوانی ۶۴/۷ درصد و فراوانی ۹۷ مربوط به ترجیح شیوه خواستگاری مدرن می باشد و کم ترین ترجیح شیوه خواستگاری مربوط به روش سنتی با درصد فراوانی ۳۲/۰ درصد و فراوانی ۴۸ نفر می باشد.

جدول ۶: ترجیح شیوه خواستگاری

درصد	فراوانی	ترجیح شیوه خواستگاری
٪۳۲/۰	۴۸	روش سنتی
٪۶۴/۷	۹۷	روش مدرن
٪۱۰۰/۰	۱۵۰	کل

آمار استنباطی

در این پژوهش از آزمون T مستقل (به دلیل دو گروه مستقل) استفاده شده است که هر کدام به صورت جداگانه با کدهایی وارد نرم افزار شدند. همچنین نگرش افراد به خواستگاری که شامل نگرش سنتی و جدید و ترجیح افراد به شیوه های خواستگاری به صورت کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق وارد spss شد و وجود رابطه معنا داری این دو با آزمون T مستقل سنجیده شده است.

جدول ۷: توزیع فراوانی نوع ترجیح پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک سن (درصد)

کل	مدرن	سنتی	سن
			ترجیح
٪۷۳/۶	٪۷۴/۰	٪۷۲/۹	تا ۳۰ سال
٪۱۸/۱	٪۱۹/۸	٪۱۴/۶	۳۱-۳۹ سال
٪۸/۳	٪ ۶/۳	٪ ۱۲/۵	۴۰-۴۶ سال
٪ ۱۰۰/۰	٪ ۱۰۰/۰	٪ ۱۰۰/۰	کل
$X^2=۱/۹۸۵$	Df=۲	Sig=۰/۳۷۱	

با توجه به اطلاعات جدول بالا، در گروه سنی تا ۳۰ سال ترجیح سنتی برابر با ۷۲/۹ درصد و ترجیح مدرن برابر با ۷۴/۰ درصد بود و به لحاظ سنی، رابطه معناداری بین سن و ترجیح شیوه خواستگاری وجود نداشت- سطح معناداری ۰/۳۷۱ شده که این مقدار از سطح معناداری ۰/۰۵ بیشتر است.

جدول ۸: توزیع فراوانی نوع ترجیح پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک درآمد (درصد)

کل	مدرن	سنتی	درآمد ترجیح
٪۲۸/۶	٪۳۱/۳	٪۲۴/۱	درآمد بالا
٪۵۱/۹	٪۴۷/۹	٪۵۸/۶	درآمد متوسط
٪۱۹/۵	٪۲۰/۸	٪۱۷/۲	درآمد کم
٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	کل
$X^2=۸/۳۸$	$Df=۲$	$Sig=۰/۶۸۵$	

با توجه به اطلاعات جدول بالا، پاسخگویان با درآمد متوسط ۵۸/۶ درصد دارای ترجیح شیوه خواستگاری سنتی و ۴۷/۹ درصد دارای ترجیح شیوه خواستگاری به شیوه مدرن هستند. سطح معناداری ۰/۶۸۵ شده است که از سطح معناداری ۰/۰۵ بیشتر شده است. پس می توان گفت بیشتر افراد پاسخ دهنده دارای درآمد متوسط بودند و به همین علت تفاوت چشمگیری از لحاظ درآمدی وجود ندارد و رابطه معناداری بین ترجیح شیوه خواستگاری و درآمد دیده نمی شود.

جدول ۹: توزیع فراوانی نوع ترجیح پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک مقطع تحصیلی (درصد)

کل	مدرن	سنتی	مقطع ترجیح
٪۷۵/۹	٪۷۳/۲	٪۸۱/۳	کارشناسی
٪۲۴/۱	٪۲۶/۸	٪۱۸/۸	کارشناسی ارشد
٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	کل
$X^2=۱/۱۳۸$	$Df=۲$	$Sig=۰/۲۸۶$	

با توجه به اطلاعات جدول بالا، در مقطع تحصیلی لیسانس ترجیح شیوه خواستگاری به صورت سنتی برابر با ۸۱/۳ درصد و ترجیح شیوه خواستگاری به صورت مدرن برابر با ۷۳/۲ درصد و سطح معناداری ۰/۲۸۶

می باشد که بیشتر از سطح معناداری ۰/۰۵ است. پس، می توان گفت تفاوت معناداری بین ترجیح شیوه خواستگاری و مقطع تحصیلی وجود ندارد- به این علت که بیشتر افراد پاسخگو در مقطع کارشناسی و تنها تعداد کمی در مقطع کارشناسی ارشد تحصیل می کردند.

جدول ۱۰: توزیع فراوانی نوع ترجیح پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک وضعیت تأهل (درصد)

کل	مدرن	سنتی	ترجیح / وضع تأهل
٪۶۳/۴	٪۵۹/۴	٪۷۱/۷	مجرد
٪۳۶/۶	٪۴۰/۶	٪۲۸/۳	متأهل
٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	کل
$X^2=۰/۱۵۲$	Df=۱	Sig=۲/۰۴۸	

با توجه به اطلاعات جدول بالا، در گروه مجردها ترجیح شیوه خواستگاری به صورت سنتی ۷۱/۷ و ترجیح شیوه خواستگاری به صورت مدرن ۵۹/۴ می باشد. با توجه به اینکه سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ شده است، می توان گفت که رابطه معناداری بین تأهل و ترجیح شیوه خواستگاری سنتی و مدرن وجود ندارد- بیشتر افراد پاسخگو مجرد هستند.

جدول ۱۱: توزیع فراوانی نوع نگرش پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک وضعیت تأهل (درصد)

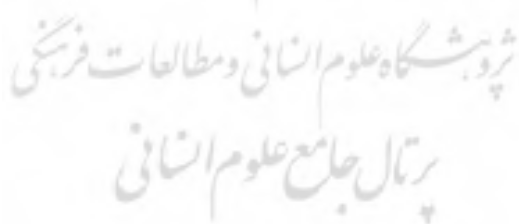
کل	مدرن	سنتی	وضع تأهل / نگرش
٪۶۲/۶	٪۶۰/۹	٪۷۸/۶	مجرد
٪۳۷/۴	٪۳۹/۱	٪۲۱/۴	متأهل
٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	کل
$X^2=۱/۶۸۹$	Df=۱	Sig=۰/۱۹۴	

با توجه به اطلاعات جدول بالا که سطح معناداری بیشتر از سطح معناداری ۰/۰۵ شده است، می توان گفت رابطه معناداری بین تأهل و نگرش افراد به خواستگاری سنتی و مدرن وجود ندارد. نگرش افراد مجرد به خواستگاری سنتی ۷۸/۶ درصد و نگرش افراد متأهل به خواستگاری مدرن ۶۰/۹ درصد می باشد.

جدول ۱۲: توزیع فراوانی نوع نگرش پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک سن (درصد)

کل	مدرن	سنتی	سن نگرش
٪۷۳/۲	٪۷۱/۶	٪۸۶/۷	تا ۳۰ سال
٪۱۸/۸	٪۲۰/۱	٪۶/۷	۳۱-۳۹ سال
٪۸/۱	٪۸/۲	٪۶/۷	۴۰-۴۶ سال
٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	کل
$X^2=۱/۷۶۱$	$Df=۲$	$Sig=۰/۴۱۵$	

با توجه به اطلاعات جدول بالا، در گروه سنی تا ۳۰ سال، نگرش سنتی به خواستگاری ۸۶/۷ درصد و نگرش مدرن به خواستگاری ۷۱/۶ درصد است. با توجه به اینکه دامنه سنی دانشجویان تقریباً کم بوده است و از نظر سنی مشابه بودند، تفاوتی در نظراتشان به چشم نمی خورد و رابطه ی معناداری بین سن و نگرش افراد به خواستگاری سنتی و مدرن وجود ندارد.

کل	مدرن	سنتی	درآمد نگرش
٪ ۲۷/۲	٪ ۲۷/۱	٪ ۲۷/۳	بالا
٪ ۵۳/۱	٪ ۵۰/۰	٪ ۷۲/۷	متوسط
٪ ۱۹/۸	٪ ۲۲/۹	٪ ۰/۰	کم
٪ ۱۰۰/۰	٪ ۱۰۰/۰	٪ ۱۰۰/۰	کل

جدول ۱۳: توزیع فراوانی نوع نگرش پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک درآمد (درصد)

در گروه درآمدی بالا، ۲۷/۳ درصد از افراد نگرش سنتی و ۲۷/۱ درصد از افراد نگرش مدرن به خواستگاری دارند. در گروه درآمدی متوسط، ۷۲/۷ درصد از افراد نگرش سنتی و ۵۰/۰ درصد از افراد نگرش مدرن به خواستگاری دارند. در گروه درآمدی کم، ۰/۰ درصد از افراد نگرش سنتی و ۲۲/۹ درصد از افراد نگرش مدرن به خواستگاری دارند. پس می توان گفت افراد پاسخ دهنده تقریباً در یک سطح از لحاظ درآمدی با درآمد متوسط هستند و بین درآمد و نگرش افراد به خواستگاری سنتی و جدید رابطه معناداری وجود ندارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۱۴: توزیع فراوانی نوع نگرش پاسخگویان در روش خواستگاری به تفکیک مقطع تحصیلی (درصد)

نگرش / مقطع	سنتی	مدرن	کل
کارشناسی	٪۹۳/۳	٪۷۲/۶	٪۷۴/۷
کارشناسی ارشد	٪۶/۷	٪۲۷/۴	٪۲۵/۳
کل	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰	٪۱۰۰/۰
	Sig=۰/۰۸۰	Df=۱	X ^۲ =۳/۰۷۰

با توجه به اطلاعات جدول بالا، نگرش افراد به خواستگاری سنتی در مقطع تحصیلی کارشناسی ۹۳/۳ درصد و نگرش افراد در همین مقطع تحصیلی به خواستگاری مدرن ۷۲/۶ درصد و سطح معناداری ۰/۰۸۰ می باشد که از سطح معناداری ۰/۰۵ بیشتر است. پس، رابطه معناداری بین مقطع تحصیلی و نگرش افراد به خواستگاری سنتی و مدرن وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

بیشترین درصد فراوانی مربوط به گروه سنی تا ۳۰ سال با ۷۲/۷ درصد و کمترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۴۰-۴۶ سال با ۸ درصد می باشد.

بیشترین فراوانی مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی با فراوانی ۷۴/۷ درصد و کمترین فراوانی مربوط به مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد با فراوانی ۲۵/۳ درصد می باشد.

بیشترین فراوانی وضعیت تأهل با فراوانی ۹۲ و فراوانی ۶۱/۳ درصد مربوط به دانشجویان مجرد است. بالاترین میزان پاسخگویی دانشجویان دانشکده مربوط به رشته روان شناسی با فراوانی ۳۷ نفر و فراوانی ۲۴/۷ درصد و کمترین میزان پاسخگویی دانشجویان مربوط به رشته حقوق خانواده با فراوانی ۴ و فراوانی ۷/۲ درصد می باشد.

با توجه به سطح درآمدی دانشجویان، ۲۸/۷ درصد دارای درآمد متوسط و ۱۶ درصد دارای درآمد کم می باشند.

با توجه به فرضیه مطالعه که دختران جوان نگرش مثبت تری به برگزاری خواستگاری به شیوه جدید دارند و براساس دیدگاه کارکردگرایی، می توان گفت که خانواده، نهادی است که حفظ و پایداری آن بستگی به وظایف و کارکردهای ساختاری موجود دارد.

از آنجا که جمعیت نمونه مطالعه ما دانشجویانی هستند که از لحاظ سنی و اعتقادی تا حدودی شبیه به هم هستند، در مورد متغیرهای زمینه ای نتیجه معناداری در این مطالعه دیده نمی شود.

نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که از بین نمونه ۱۵۰ نفری دانشجویان دانشکده، ۹۰ درصد دانشجویان با نگرش جدید و ۱۰ درصد از آنان با نگرش سنتی موافق هستند. همچنین، ۶۴/۷ درصد ترجیح خواستگاری به شیوه جدید و حدود ۳۲ درصد ترجیح خواستگاری به شیوه سنتی را داشتند.

نظر دانشجویان دانشکده به این سوال که آیا به نظر شما این روزها شیوه خواستگاری از سنتی به مدرن تغییر کرده است، به صورت اجمالی در ۸ دسته زیر آمده است:

- پاسخ های مربوط به تغییر فرهنگ، تغییر فرهنگ های خواستگاری و...
- پاسخ های مربوط به گسترش روابط مجازی، پیشرفت وسایل جمعی ارتباطات، استفاده از شبکه های ماهواره ای و...
- پاسخ های مربوط به غرب زدگی، تغییر سبک زندگی، تقلید از کشورهای غربی، کم رنگ شدن آداب و رسوم و سنت های گذشته، کم رنگ شدن اعتقادات مذهبی و...
- پاسخ های مربوط به استقلال جوانان، جوانان فقط به خودشان فکر می کنند، راحت طلبی جوانان، بالا رفتن سطح انتظارات جوانان، خود کفا شدن جوانان و...
- پاسخ های مربوط به افزایش تجملات در زندگی، افزایش پدیده چشم و همچشمی در بین دوستان و...
- پاسخ های مربوط به آموزش و تربیت نادرست، تغییر نحوه تربیت فرزندان، نظارت نداشتن بر اعمال آنها و...
- پاسخ های مربوط به پیشرفت جوامع، دگرگونی های اجتماعی و...

مسئله اصلی در این مطالعه، آگاهی از نحوه نگرش دختران جوان به خواستگاری به شیوه سنتی و جدید است. با توجه به تحقیقات پیشین در زمینه همسرگزینی، ازدواج و خواستگاری، در مطالعه حاضر بین متغیر نگرش خواستگاری (نگرش سنتی، نگرش مدرن) و متغیرهای سطح درآمد، مقطع تحصیلی، وضعیت تأهل و سن دانشجویان ارتباط معنی داری نیافته است.

بین متغیر ترجیح شیوه خواستگاری (ترجیح سنتی، ترجیح مدرن) و متغیرهای سطح درآمد، مقطع تحصیلی، وضعیت تأهل و سن دانشجویان ارتباط معنی داری دیده نشده است.

همان طوری که نتایج مطالعه حاضر نشان داد بین متغیرهای زمینه‌ای وضعیت تأهل، سن، درآمد، شغل و نگرش و ترجیح رابطه معناداری دیده شده است.

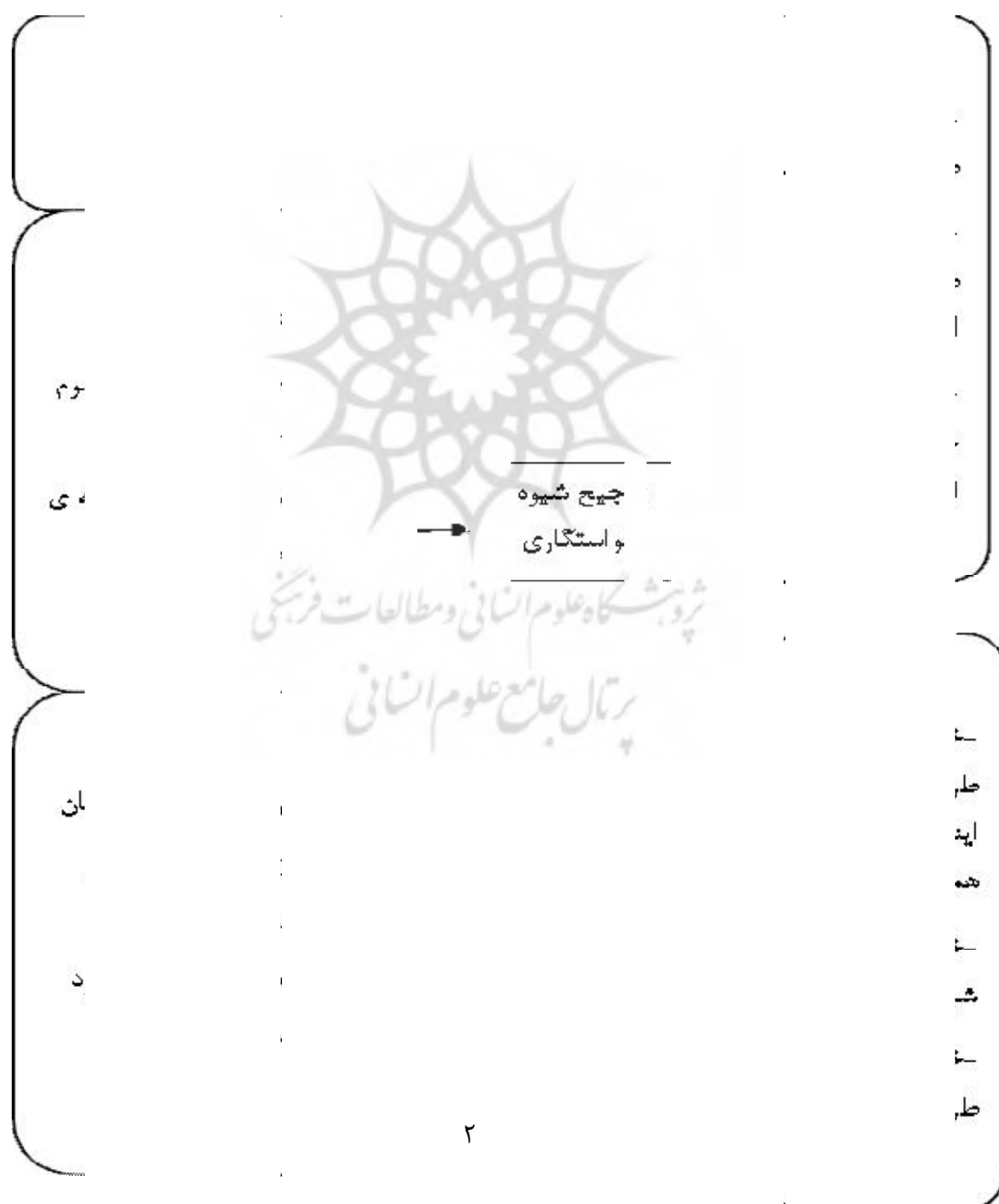
نتایج این مطالعه تقریباً مشابه نتایج گذشته است. کنعانی (۱۳۹۳) که به بررسی نگرش به دوستی اینترنتی با جنس مخالف و متغیرهای نشان‌گر میزان و نحوه استفاده از اینترنت پرداخته است، نشان داد که استفاده از اینترنت در نگرش مثبت به دوستی اینترنتی با جنس مخالف تأثیر گذار بوده است. رابطه مثبت مشاهده شده بین سن و نگرش اینترنتی، نشان‌گر نقش عامل زمان و فضا بر روی تغییر نگرش‌هاست؛ اما بین متغیرهای نگرش و ترجیح و متغیرهای سن، وضع تأهل، سطح درآمد، مقطع تحصیلی دانشجویان رابطه‌ای دیده نمی‌شود.

نتایج این مطالعه تقریباً شبیه به مطالعه سیار و همکاران (۱۳۹۱) است؛ چنان که در ضمن این مطالعه گزارش کردند که در خانواده‌های گسترده جامعه قبل از مدرنیته، ازدواج‌ها به صورت سنتی انجام می‌شده است، اما امروزه در جامعه مدرنیته ازدواج‌ها بیشتر به صورت مدرن انجام می‌گیرد.

از دیگر نتایج این مطالعه بر می‌آید که دختران جوان نگرش مثبت‌تری به برگزاری خواستگاری به شیوه جدید دارند و این فرضیه با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون تأیید شده است؛ به عبارت دیگر، دختران بیشتر دوست دارند که به روش جدید خواستگاری شوند.

از آنجا که جمعیت نمونه مطالعه ما دانشجویانی هستند که از لحاظ سنی و اعتقادی تا حدودی شبیه هم هستند، در مورد متغیرهای زمینه‌ای نتیجه معناداری در این پژوهش دیده نمی‌شود.

در مدل نهایی این مطالعه نگرش به دو صورت سنتی و جدید می باشد. مؤلفه های نگرش سنتی شامل نظارت خانواده، پابندی به سنت های مرسوم در خانواده، خانواده به عنوان پشتوانه محکمی برای جوانان محسوب می شود و مؤلفه های نگرش جدید آشنایی توسط خود جوانان، انتخاب سلیقه جوانان با والدین انتخاب همسر توسط خود جوانان و همچنین ترجیح شیوه خواستگاری به دو صورت سنتی و جدید می باشد. ترجیح شیوه خواستگاری به صورت سنتی از طریق معرف غریبه، خواستگاری از طریق فامیل و آشنایان، خواستگاری در جلسات مذهبی و اماکن مذهبی، ترجیح شیوه خواستگاری به صورت جدید خواستگاری از طریق اینترنت

سایت های مجازی و خواستگاری از طریق عکس می باشد.

پیشنادهای پژوهش

با توجه به نتایج حاصل از این مطالعه و نگرش مثبت دختران جوان به برگزاری مراسم جدید در خواستگاری و بروز تغییر جدی در سبک زندگی آنها پیشنهاد می گردد تا اقدامات زیر صورت پذیرد:

۱- برنامه ریزی های آموزشی و برگزاری کارگاه های شیوه صحیح انتخاب همسر توسط سیاستگذاران آموزشی؛

۲- آگاه سازی جوانان نسبت به معایب و مزایای هر یک از این شیوه ها در امر خواستگاری،

۳- تمرکز رسانه ها بر بحث انتخاب و شیوه های همسرگزینی و برگزاری مراسم به شیوه صحیح در قالب فیلم ها و سریال های تلویزیونی.

منابع

- ابراهیم زاده اسمین، حسین و ایراوانی محمد آبادی، محمدرضا. (۱۳۹۳). مردم شناسی محیطی، ابعاد و کارکردهای آن. تهران: سخنوران
- استادان طرح جامع آموزش خانواده. (۱۳۸۹). جوان و تشکیل خانواده. تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان
- آخوندان، زهره. (۱۳۸۸). "همسریابی اینترنتی: بررسی انگیزه، اعتماد در معیارهای همسرگزینی از منظر کاربران سایت های همسریابی". پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهراء - دانشکده علوم اجتماعی - اقتصادی، اسفند ماه ۱۳۸۸.
- بحرانی، محمود. (۱۳۹۴). "بررسی اثر آشنایی همسایگان بر فرآیند انتخاب همسر". دو فصلنامه مشاوره کاربردی. ۲۲-۱(۲)، ۵، ۱۳۹۴.
- بستان (نجفی)، حسین. (۱۳۹۴). جامعه شناسی خانواده با نگاهی به منابع اسلامی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- بهادری جهرمی، ثمینه؛ جهانبخش، اسماعیل و بهیان، شاپور. (۱۳۹۵). "پیش بینی گرایش جوانان به معیارهای غیر سنتی همسرگزینی بر اساس عوامل شکاف نسلی". مجله روان شناسی اجتماعی. سال ۱۱، شماره ۴۱، زمستان ۱۳۹۵، ۳۹-۴۷.
- بیابانگرد، اسماعیل. (۱۳۸۱). جوانان و ازدواج (اهداف، ملاک ها، روش ها، موانع و راهکارها). تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- جعفری، علی. (۱۳۹۴). آسیب شناسی بازنمایی ازدواج در سینمای ایران (دیدگاهی اسلامی). تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
- رازقی، نادر؛ عزیزاده، مهدی و محمدی سنگ چشمه، سمیه. (۱۳۹۶). "بررسی جامعه شناختی نگرش جوانان نسبت به ازدواج در فضای مجازی". جامعه شناسی کاربردی. سال ۲۸، شماره پیاپی (۶۵)، شماره اول، بهار ۱۳۹۶، صص ۶۷-۸۶.

- روشن نیا، مریم. (۱۳۹۵). "بررسی عوامل فرهنگی، اجتماعی و روانی دوستی و معاشرت دختر و پسر قبل از ازدواج". مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری. دوره اول، شماره اول، آبان ۱۳۹۵، صص ۵۱-۴۲.
- ریتزر، جورج. (۱۳۹۳). نظریه جامعه شناسی در دوران معاصر. محسن ثلاثی. تهران: علمی
- ساروخانی، باقر. (۱۳۹۳). مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده (با تجدید نظر و اضافات). تهران: سروش
- سالاری فر، محمدرضا. (۱۳۹۳). خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- سیار، ثریا؛ راهب، غنچه و اقلیما، مصطفی. (۱۳۹۱). "مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران". فصلنامه علمی- پژوهشی رفاه اجتماعی. سال ۱۲، شماره ۴۷.
- ضرغام حاجبی، مجید؛ کمالیان، تهمنه و ارجمند، سوگند. (۱۳۹۶). "مقایسه رضایت زناشویی در ازدواج های سنتی و مدرن بین دانشجویان متأهل شهر تهران". فصلنامه علمی- تخصصی روان شناسی، علوم اجتماعی و علوم تربیتی. دوره ۱، شماره ۲، پاییز ۹۶، صص ۸۴-۹۶.
- کنعانی، محمد امین؛ محمد زاده، حمیده و محمد زاده، فاطمه. (۱۳۹۳). "بررسی رابطه استفاده از اینترنت با نگرش به دوستی اینترنتی با جنس مخالف (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه گیلان)". فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران. دوره ۷، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۳، صص ۶۳-۸۴.
- گلسر، ویلیام. (۱۳۹۶). ازدواج بدون شکست/ حل معمای ازدواج با تئوری انتخاب. علی صاحبی. تهران: سایه سخن
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۹۴). پیامدهای مدرنیته. محسن ثلاثی. تهران: مرکز
- مطهری، مرتضی. (۱۳۶۶). نظام حقوق زن در اسلام. تهران: صدرا
- موسوی، اشرف السادات. (۱۳۹۵). مشاوره قبل از ازدواج با نگاه کاربردی. تهران: مهر کاویان
- مهدیزاده، شراره و شمس بیرانوند، عاطفه. (۱۳۹۴). "بررسی نگرش جوانان به استفاده از سایت های همسریابی و عوامل موثر بر آن". فصلنامه علمی- پژوهشی مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. شماره ۳۰، زمستان ۱۳۹۰

A Study on Attitude toward Two Kinds of Proposal Ceremony: Traditional and Modern (Case Study: Young Girls in Refah University)

Tahereh Jafari

Ph.D. in Sociology, Cultural Studies Department, Refah University, Tehran, Iran

Maryam Kouhestani

Master Degree in Cultural Studies, Refah University, Tehran, Iran

Received: 1st May 2018

Accepted: 1st Aug. 2018

The proposal ceremony is an introduction to wedding ceremony and starting a family. In the past, the proposal ceremony was held in a traditional way. Over the time, with the communities becoming more sophisticated, the traditional proposal has taken a modern form. The study is to find out the attitude of the young girls toward the two kinds of proposal ceremony: traditional and modern. For this purpose, 100 subjects were selected randomly from the Refah University students. The study has been performed by a descriptive-explanatory method. An author-made questionnaire was used to collect the data. Descriptive and inferential statistics, including Chi-Square tests and Pearson correlation coefficient, were used to analyze the data. The results showed that the girls are willing to be proposed for in the modern way.

Key words: Proposal Culture, Traditional Proposal Ceremony, Modern proposal, Refah University and Girls' Attitude